

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2186098
Steller: S. Winter
Datum commissie: 17 oktober 2024
Datum raadsvergadering: 5 en 12 november 2024

Team: PC
Teammanager: Anita Wakelkamp
Portefeuillehouder: A. A. M. Boomgaars
E-mail: st.winter@hoorn.nl

Onderwerp

Ombuigingsvoorstellen 2025-2028

Agendering

Ter besluitvorming

Bijlagen

1	Ombuigingslijst Hoorn Financieel Gezond
2	Toelichtingen op de voorgelegde ombuigingen Hoorn Financieel Gezond
3	Toelichtingen op de niet voorgelegde ombuigingen
4	Voorbeeld afschalen scenario's naar 8 en 6 miljoen
5	Begrotingswijziging ombuigingen 2025-2028

De raad besluit

1. De onttrekking aan de algemene reserve van € 4,4 miljoen om het jaar 2025 in de begroting 2025-2028 sluitend te maken terug te draaien, zodat dit bedrag behouden blijft in de algemene reserve.
2. Akkoord te gaan met de door het college voorgelegde ombuigingsmaatregelen en deze te verwerken via de 1^e begrotingswijziging 2025-2028.
3. Nadere invulling van ombuigingen binnen de budgetten van de raad via het presidium en/of de werkgevercommissie uiterlijk bij de Kadernota 2025 tegemoet te zien.
4. Bijgaande begrotingswijziging vast te stellen.

Samenvatting

Het financieel perspectief van de gemeente Hoorn maakt het noodzakelijk om al vanaf 2025 ombuigingsvoorstellen door te voeren. Om die reden heeft de raad bij de behandeling van de kadernota 2024 een amendement aangenomen om bij de begroting 2025 een aantal scenario's te presenteren waarin maatregelen worden voorgesteld om het meerjarenbegrotingstekort vanaf 2025 structureel aan te pakken.

De organisatie heeft ombuigingsmaatregelen verzameld met een totale financiële omvang van ruim € 17 miljoen. Hiervan legt het college één ombuigingspakket aan de raad voor met circa 30 maatregelen, waarvan de maximale opbrengst oploopt naar € 10 miljoen in 2028. De raad wordt voorgesteld om nu te besluiten tot het doorvoeren van deze maatregelen, waarmee het college over kan gaan tot uitvoering daarvan. Deze maatregelen zorgen tezamen voor een sluitende begroting 2025 en het terugdringen van het meerjarenbegrotingstekort vanaf 2026.

Een positief besluit van de raad om het voorgelegde pakket aan maatregelen te treffen zorgt er ook voor dat de incidentele onttrekking van € 4,4 miljoen uit de Algemene Reserve (waarmee de jaarschijf 2025 technisch sluitend is gemaakt in de begroting) kan worden teruggedraaid.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

Bij de besluitvorming van de kadernota 2024 heeft de raad een amendement aangenomen om bij de behandeling van de begroting 2025 een aantal opties te presenteren om het meerjarenbegrotingstekort vanaf 2025 structureel aan te pakken. Daarbij is het volgende kader meegegeven:

- Hiervoor een basis-scenario te presenteren ter grootte van € 6 miljoen. En twee aanvullende scenario's: een met een extra set maatregelen van € 2 miljoen (€ 8 miljoen totaal) en een met € 4 miljoen extra (€ 10 miljoen totaal).
- De zoekruimte op de 'oranje lijst' verder te vergroten dan 15 miljoen om de gemeenteraad beter inzicht te geven in de (on)mogelijkheden.

De uitwerking van dit amendement ligt nu voor, in de vorm van een afzonderlijk raadsvoorstel. Er is bewust voor gekozen om dit niet in de begroting zelf op te nemen, omdat de besluitvorming aanzienlijke impact heeft op alle cijfers en tabellen in de begroting, die twee dagen na de raadsbehandeling bij de provincie moet worden ingediend. Een aparte behandeling doet recht aan het belang van de ombuigingsopgave. Het besluit van de raad zal worden verwerkt in de eerstvolgende begrotingswijziging voor 2025.

Belang

Structureel en reëel begrotingsevenwicht. Zonder ombuigingsmaatregelen te nemen zou de gemeente Hoorn geen sluitende begroting hebben, en uiteindelijk onder preventief toezicht van de provincie kunnen komen te staan.

Centrale vraag

Welke structurele ombuigingsmaatregelen wil de raad doorvoeren om de Begroting 2025-2028 sluitend te maken?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Een financieel gezonde gemeente is van belang om haar maatschappelijke taken goed uit te (kunnen) blijven) voeren.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

Dit voorstel draagt niet bij aan onze duurzaamheidsambitie.

4. Kaders

Gemeentewet

De gemeentewet stelt regels voor de financiën van de gemeente. Specifieke artikelen zijn onder andere:

- Artikel 186 regelt hoe de gemeente de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag inricht.
- Artikel 189 legt op dat de begroting reëel en structureel in evenwicht is. Als dat niet het geval is, moet de gemeenteraad aannemelijk maken dat het structureel en reëel evenwicht in de eerstvolgende jaren tot stand wordt gebracht.
- Artikel 203 regelt dat Gedeputeerde Staten de begroting en begrotingswijzigingen goedkeurt.
- Artikel 208 regelt dat als de begroting niet is goedgekeurd, Gedeputeerde Staten moet toestemmen om als gemeentebestuur besluiten met financiële gevolgen te kunnen nemen.

Wet houdbare overheidsfinanciën

Deze wet regelt dat de decentrale overheden 'een gelijkwaardige inspanning leveren' als het Rijk om een trendmatig begrotingsbeleid te voeren. Daarbij moet rekening worden gehouden met de middellange termijn doelstelling voor het structureel EMU-saldo van de lidstaat Nederland.

Kaders voor gezond financieel beleid

De gemeenteraad heeft bij de begroting 2020 de kaders voor gezond financieel beleid vastgelegd.

Bij de Kadernota 2024 aangenomen amendement "Invulling financiële opgave t/m 2026"

In het aangenomen amendement bij de Kadernota 2024 wordt gevraagd om een ombuigingsscenario's met een omvang van € 6, € 8 en € 10 miljoen. De raad heeft verzocht om met deze scenario's het meerjarenbegrotingstekort bij de begroting 2025 aan te pakken.

5. Argumenten

De begroting 2025 sluit met een tekort van € 4,4 miljoen. In de jaren daarna loopt dat tekort op naar €11,6 miljoen in 2028. Een belangrijke oorzaak van het tekort is een forse daling van de inkomsten van het Rijk in de komende "ravijnjaren". Daarnaast spelen de eigen ambities van Hoorn een rol ten aanzien van een aantal grote projecten om de gemeente te verbeteren.

Het bijgestelde meerjarenbegrotingstekort in de jaren 2025-2028 is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Begrotingstekort	- 4.409	-11.196	-10.710	-11.628
Onttrekking aan de Algemene Reserve	4.409			
Geactualiseerd begrotingstekort	0	-11.196	-10.710	-11.628

In de begroting 2025 is gekozen om het jaar 2025 incidenteel sluitend te maken via een eenmalige onttrekking uit de Algemene Reserve van € 4,4 miljoen euro. De begroting 2025 is "technisch" incidenteel sluitend gemaakt. Dit voorstel bevat structurele maatregelen om deze financieel zware tijden het hoofd te bieden. Onderdeel daarvan is om de onttrekking aan de Algemene Reserve weer terug te draaien, zodat dit bedrag behouden blijft in de algemene reserve.

Uitwerking van de raadsopdracht

De raad heeft het college gevraagd om 3 scenario's voor te leggen met een omvang van € 6, € 8 en € 10 miljoen. Gezien het snel naderende ravijnjaar 2026, waarin al sprake is van een tekort van € 11,2 miljoen, legt het college een scenario aan de raad voor dat uitkomt op € 10 miljoen vanaf 2028. Er resteert dan meerjarig nog een klein tekort waarvoor aanvullende keuzes nodig zijn.

Alternatieve scenario's € 6 en € 8 miljoen

Hoewel het college één voorkeursscenario voorlegt, is de ombuigingslijst bij dit raadsvoorstel voorzien van meerdere knoppen om aan te draaien. Bij wijze van 'vingeroefening' is een aantal maatregelen in de scenario's van € 6 en € 8 miljoen uitgevinkt met een rood kruis. Een voorbeeld daarvan is de knop OZB. Het "aanvinken" van een maatregel - in elk individueel scenario - zorgt ervoor dat de opbrengst ervan netjes wordt doorgerekend. De raad krijgt daardoor een instrument in handen waarbij de financiële effecten van de te maken keuzes direct zichtbaar worden. In de technische informatiesessies voor de begroting nemen we uw raad daarin mee.

Ombuigingslijst Hoorn financieel Gezond

De raad heeft bij de Kadernota 2024 al een besluit genomen om voor € 3,7 miljoen aan maatregelen te treffen (de zogenaamde "blauwe lijst"). Deze zijn in de begroting verwerkt. Alle overige maatregelen (oorspronkelijk "oranje lijst") zijn vervolgens logisch gerangschikt naar de indeling van de programmabegroting en samengebracht in een "Ombuigingslijst Hoorn Financieel Gezond". De set aan maatregelen in deze lijst heeft een ombuigingspotentieel van € 17 miljoen in 2028.

Uit deze € 17 miljoen legt het college de raad maatregelen voor die optellen naar het maximale scenario van bijna € 10 miljoen in 2028. De raad besluit of deze maatregelen doorgevoerd gaan worden, of dat er maatregelen geschrapt worden zodat het totaalbedrag omlaag gaat.

Voorkeursscenario van het college uit de ombuigingslijst

Uit alle door de organisatie aangedragen maatregelen heeft het college een ombuigingspakket samengesteld. In bijlage 1 staan al deze maatregelen op een rijtje. De maatregelen die het college aan de raad voorlegt hebben een groen vinkje en leveren uiteindelijk een begrotingsruimte op van € 10 miljoen in 2028. Wanneer een maatregel (vooralsnog) niet wordt voorgelegd is er een rood kruis voor gezet.

Toelichtingen op de maatregelen die het college voorlegt om te verwerken

Bijlage 2 bevat alle toelichtingen op de ombuigingsmaatregelen waarvan het college de raad voorstelt om door te voeren. Per maatregel is de omschrijving opgenomen, de impact op de stad en de organisatie, en de financiële omvang.

Hieronder vindt u een overzicht van alleen de voorgelegde maatregelen, en voor welk bedrag het college de raad voorstelt om in de begroting te verwerken:

Ombuigingsmaatregelen verwerken in 1^e begrotingswijziging 2025 (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
<i>Programma Bestuur en Ondersteuning, taakveld Publieke dienstverlening:</i>				
Budget bezorging documenten verlagen	35	35	35	35
<i>Programma Bestuur en Ondersteuning, taakveld Bestuurlijke Samenwerking:</i>				
Taakstelling GR Bestuurlijke Samenwerking 5%		12	12	12
<i>Programma Openbare Orde en Veiligheid, taakveld Veiligheidsregio NHN en crisisbeheersing</i>				
Taakstelling GR Veiligheidsregio NHN 5%		280	280	280
<i>Programma Openbare Orde en Veiligheid, taakveld Veiligheidsambitie</i>				
Top X aanpak efficiënter maken	50	50	50	50
<i>Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat, taakveld Parkeren</i>				
Aanpassen parkeerbeleid binnenstad inclusief betaald parkeren op zondag	1.500	1.500	1.500	1.500
Fiscaliseren vergunning gebieden parkeren		600	600	600
Kosten parkeervergunning verhogen	56	56	56	56
Afschaffen gratis parkeren op Goede Vrijdag	17	17	17	17
<i>Programma Onderwijs, taakveld Onderwijshuisvesting</i>				
Onderwijs: Investeringsbudget IKC verlagen	50	50	50	50
<i>Programma Cultuur, Recreatie & Sport, taakveld Kunst en cultuur</i>				
Taakstelling GR Westfries Archief 5 %		37	37	37
<i>Programma Cultuur, Recreatie & Sport, taakveld Sport en recreatie</i>				
Verhoging huurinkomsten medegebruik gemeentelijke sportparken	13	38	60	88
Taakstelling GR Recreatieschap Westfriesland 5%		26	26	26

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
<i>Programma Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening, taakveld Participatie</i>				
Herijking subsidies (betreft ook andere programma's en taakvelden)		p.m.	670	670
Taakstelling GR WerkSaam 5%		330	330	330
Versoberen mantelzorgcompliment		100	100	100
Afromen reserves WerkSaam		250		
<i>Programma Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening, taakveld Maatschappelijke Ondersteuning, welzijn en (gezondheids)zorg</i>				
Taakstelling GR GGD 5%		248	248	248
Aanscherping op toegang tot Wmo voorzieningen		360	360	360
<i>Programma Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening, taakveld Jeugdhulp</i>				
Hervormingsagenda Jeugd		2.100	1.600	1.600
Hervormingsagenda Jeugd (reeds opgenomen in financieel beeld)		-2.100	-1.600	-1.600
<i>Programma Duurzaamheid en Milieu, taakveld Duurzaamheid en Milieu</i>				
Duurzaamheid subsidie particuliere woningeigenaren schrappen	100	100	100	100
Afzien van innovatiebudget duurzaamheid	50	50	50	50
Taakstelling Omgevingsdienst NHN 5%		93	93	93
<i>Programma Duurzaamheid en Milieu, taakveld Riolering en afval</i>				
Organisatiekosten riolering meenemen in belastingverordening	170	170	170	170
Organisatiekosten afval meenemen in belastingverordening	50	50	50	50
<i>Programma Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting, taakveld Volkshuisvesting</i>				
Doorstroommakelaar niet doen	60	75	85	85
<i>Overhead</i>				
Efficiency en innovatie organisatie	300	800	1.050	1.300
Maandelijkse bevoorschotting BUIG gelden aan WerkSaam bijstellen	50	50	50	50
Abonnementen opzeggen	3	3	3	3
Vergoeding woon-werk verkeer personeel		200	200	200
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>				
Verhogen OZB niet-woningen met 20 %	927	927	927	927
Verhogen OZB eigenaren woningen met 15 %	1.360	1.360	1.360	1.360
Verhogen toeristenbelasting met 30 %	100	144	144	144
Kostendekkendheid diverse leges	20	20	20	20
BTW compensatiefonds	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal te verwerken in begroting	5.911	9.031	9.733	10.011

Bijlage 3: maatregelen waarvan het college voorstelt om niet te verwerken

Bijlage 3 bevat de ombuigingsmaatregelen die (vooralsnog) niet de voorkeur hebben van het college. Vanwege het naar voren halen van besluitvorming over de ombuigingen is er minder tijd geweest om

overal de impact van maatregelen nu al goed uitgewerkt te hebben. De toelichtingen op de maatregelen in deze bijlage zijn derhalve niet verder aangescherpt. De raad kan uit dit overzicht putten om maatregelen aan te dragen die zij kansrijk acht om nader uit te werken. Wanneer bepaalde maatregelen nadere uitwerking behoeven wordt dit in het proces richting de Kadernota 2025 opgepakt.

Taakstelling budgetten raad

In de informatiesessie van 6 juni 2024 over het herstelplan en de opdracht van de raad aan het college om te komen tot een sluitende (meerjaren)begroting, is aangegeven door aanwezige raadsleden dat de raad zelf ook een bijdrage gaat leveren aan de te nemen maatregelen. Het onderzoek naar alle opties en de impact ervan op de raadswerkzaamheden, is momenteel gaande en zal via het presidium en/of de werkgevercommissie van de raad worden ingevuld.

Financiële effecten op het meerjarig begrotingsresultaat

Een positief besluit van de raad op de voorgestelde maatregelen heeft het volgende effect op het meerjarenperspectief:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Begrotingssaldo 2025	-4.409	-11.196	-10.710	-11.628
Onttrekking Algemene Reserve in 2025	+4.409			
Begrotingssaldo Begroting 2025-2028	0	-11.196	-10.710	-11.628
Verwerking maatregelen ombuigingsvoorstel	5.911	9.031	9.733	10.011
Terugdraaien onttrekking algemene reserve	-4.409			
Saldo Begroting 2025 na ombuigingsvoorstel	1.502	-2.165	-977	-1.617

Terugdraaien onttrekking algemene reserve om 2025 sluitend te krijgen.

Het ombuigingspakket dat het college nu voorlegt aan de raad zorgt in ieder geval voor 2025 voor reëel en structureel begrotingsevenwicht. Hierdoor kan de incidentele onttrekking van € 4,4 miljoen aan de Algemene worden teruggedraaid.

Weerstandsvermogen

Wanneer wordt besloten om de begroting 2025 incidenteel sluitend te maken met een onttrekking aan de algemene reserve, neemt deze met € 4,4 miljoen af. De weerstandsratio gaat met deze onttrekking naar 1,3. Als het nu voorliggende voorstel over de ombuigingen wordt aangenomen is 2025 structureel en reëel sluitend en kan de eerdere onttrekking teruggedraaid worden. De algemene reserve neemt weer toe met € 4,4 miljoen en de weerstandsratio komt op 1,4. Met deze onttrekkingen en toevoegingen blijft het weerstandsratio tussen de door raad gewenste bandbreedte van 1 en 1,50.

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

Dit is niet onderzocht. In gevallen waarbij de uitwerking van de maatregelen participatie of consultatie vereisen, wordt dit opgepakt.

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft wel financiële gevolgen voor het begrotingsresultaat. Het begrotingsresultaat 2025 wordt dankzij dit voorstel structureel sluitend en de tekorten vanaf 2026 lopen significant terug. Er rest nog wel werk om het begrotingsresultaat 2026 en verder sluitend te maken. Dit wordt opgepakt bij de Kadernota 2025.

8. Communicatie

De besluitvorming van dit voorstel heeft voor iedereen in Hoorn gevolgen. De wijze van communiceren met betrokkenen hangt af van de specifieke maatregel en wordt per situatie bepaald.

Zaaknummer: 2186098

9. Realisatie

Na het raadsbesluit worden de maatregelen via een begrotingswijziging opgenomen in de begroting. Daarmee wordt besloten tot de invoering van de maatregel binnen het vastgestelde financiële kader. Voor de verdere uitwerking van enkele specifieke maatregelen, zoals bijvoorbeeld de "herijking van subsidies", zal het college afzonderlijke voorstellen aan de raad voorleggen.

Risicoparagraaf

Per maatregel is aangegeven wanneer het financiële effect optreedt, dus wanneer het gerealiseerd dient te zijn. Er bestaat echter een risico dat niet alle maatregelen het beoogde financiële resultaat zullen opleveren. Om dit risico incidenteel op te kunnen vangen, is hiervoor een risico opgenomen in de weerstandsparagraaf. In de documenten van de begrotingscyclus wordt gerapporteerd over de realisatie van de ombuigingen en wordt eventuele bijsturing aan de raad voorgelegd.

Hoorn, 3 oktober 2024

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris,

de burgemeester,